

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Caput Tertium. De delectatione morosa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

exposita, si, cum à natura sit in malum proclivis, arctatus sit, non solum non admittere hos motus, sed etiam illos reprimere & coercere. Item si obligatus esset homo, hos motus reprimere, cum possit, obligaretur sà ne media apponere non difficilia ad reprimendum: ergo si videat hos motus consurgere, eo quod in loco tali, vel tali modo decumbit, tenebitur à tali cubitu abstinere, immo surgere, & se aliquantulum verberare, quod certè est durissimum, & pauci admittunt. Deinde peccabit mortaliter, si non evitat causas, ex quibus cognoscit, huiusmodi motus pravos insurgere; nam si postquam excitati sunt, tenetur, illos reprimere, à fortiori tenebitur reprimere, ne excitentur: tenebitur ergo sub mortali, feminam non alloqui, nec videre, aliaque similia omittere, quæ in omnium sententia, vel bona sunt, vel solum venialia. Denique argumenta contrariæ sententiæ, non urgent &c.

3. Hæc Castropalaus, qui respondet ad quinque argumenta, quibus fundatur prior sententia, quæ, si libet, lege. Illud fatetur, cum communi b. esse veniale, si, cum possis, non reprimas, neque excusationem habeas, cur non reprimas: quia negari non potest, illos motus esse deordinatos, & ad copulam incitare. Excusatio autem sufficiens esset ea, quæ est necessaria, vel utilis tibi, vel alteri, ut audire confessiones, legere, studere, urbanè loqui cum scemina, equitare, & multo magis excusabit timor, ne, dum attendis ad volendum positivè reprimere, crescat tentatio: tunc enim, immo & semper, in eiusmodi

tentationibus consultissimum remedium est, statim avertere cogitationem ad alia objecta non illicita, præsertim quæ te maximè afficiunt: id enim tunc non solum est nō negativè se habere, sed certè resistere. Quæ omnia, & etiam si prævideatur pollutio, sed non intendatur, nec sit periculum consensus, dicta à nobis sunt in superioribus & satis.

b l. 10. Sanc. l. c. qui n. 3. nec esse veniale contendit. c sup. lib. 7. de 6. præc.

4. Obijcis: dictum per sæpe supra est, cogitare turpia, vel assumere ea, quæ notabiliter influunt ad pollutionem, commotionemque carnis, esse mortale, quia tunc esset, illas procurare, quod numquam licet, ergo etiam non reprimere; nam id, maximè in naturis calidioribus, est, virtualiter velle; seu acceptare causam notabiliter influentem.

Respondeo, negando consequentiam, neque enim, non reprimere, seu solum permittere, est acceptare causam notabiliter influentem, tum quia solum permittens, nec verè vult, nec consensit, nec acceptat, ut supponimus, esto, non reprimat; tum quia nemo negabit, plus commovere carnem & incitare ad turpes commotiones, velle positivè illos motus, illasque turpes cogitationes fovere, quam circa easdem se habere negativè. Illud igitur notabiliter ex se infuit, non hoc.

CAPVT TERTIVM.

De delectatione morosa.

Cum delectatio morosa sit, & expetatur in ipsis cogitationibus internis, huc maximè ejus explicatio

CCCC

plicatio pertinet. De qua sic in Metho-
do confessionis a ego differvi.

a In Meth. Conf. lib. 2. c. 7. §. 1.

2. In hoc differt desiderium, & con-
sensus in copulam, v. g. illicitam; (idem
dicendum in alijs materijs) à delecta-
tione ipsa, quam quis habet de eadem
copula; quod desiderium est actus ex
se efficax & consumatur, seu consum-
mari intenditur in ipso opere externo
fornicationis: delectatio verò est actus
ex se inefficax, & consumatur interius:
non enim transit, ad volendum exequi
id, de quo quis delectatur: nam pro-
pterea dicitur etiam delectatio morosa,
quia peccans, dum moratur in ipsa de-
lectatione, nec ad opus consummatu pro-
cedere intendit, in eadem veluti con-
quiescit. Cum autem certum sit, in de-
siderio, & consensu, immò & in gaudio
de re illicita jam habita, debere coram
confessario aperiri conditionem perso-
næ desideratæ, hoc modo: *Desideravi
monialem, nuptam, &c.* & in homicidio
*desideravi, occidere patrem, vel fratrem,
&c.* seu *gavisus sum, occidisse patrem, vel
fratrem, &c.* quia tales voluntatis actus
supponuntur esse contra diversas virtu-
tes, unde & sine dubio sumunt suam
specificationem à talibus objectis specie
morali diversis, cum, inquam, certum
id omninò sit, celebris controvertitur
quæstio de delectatione morosa, an sci-
licet si quis solum delectetur (sed non
desideret) de copula, quam cogitat, cum
nupta v. g. vel cum moniali; debeat id
explicare, an potius sufficiat dicere; to-
ties venere de copula illicita delecta-
tus sum, illam cogitando.

3 Et, ut pro nostra consuetudine
scholasticas quæstiones prætermitta-

mus, dico, probabilem esse h sententiam
docentem, sufficere, sine obligatione de-
clarandi personas, circa quas ejusmodi
morosa delectatio versata est. Ratio est,
quia delectationes ejusmodi non vari-
antur specie, ex variatione conditionu
illarum personarum: non variantur,
autem, quia satis superque & adequatè
sumunt, contrahuntque suam omnem
turpitudinem ex oppositione cum vir-
tute temperantiæ, quæ nunc sola vio-
latur: neque enim ille animus, sic listens
in sola ea voluptate, procedit ad vio-
landum, seu ad desiderium violandi
jus speciale conjugatæ, solutæ, sacræ, &c.
ergo satis explicatur per solam opposi-
tionem ad virtutem castitatis.

b Vasq. p. 2. diff. 111. & 112. Castri-
pal. to. 1. tr. 2. d. 2. p. 10. §. 4. alijque non
pauci.

4. Non sic, si quis delectaretur de
concubitu conjugatæ, formaliter, ut
conjugata est, seu ut nupta est, seu ut sa-
cra est (id quod certè rarissimum erit)
tunc enim esset necesse, id explicare, ut
ex se patet: nam propterea, si quis se
morosè delectaret de concubitu sodo-
mitico, non satis esset, si diceret: *Dele-
ctatus sum de copula illicita*; sed debet
hanc specialitatem explicare, quia tunc
formaliter delectatio versatur in talem
copulam, ut diversam à naturali con-
gressu.

5. Quod diximus de delectatione
morosa, videtur etiam, secundum hanc
sententiam, dicendum de aspectibus,
quando quis respicit mulieres, affectu
venereo, sine progressu ad eas concu-
piscendas, quia tunc videtur similiter,
interius delectatio tota consummari.
At si, easdem venereo mortali affectu
sangeron

gāgēres, quia exterius actio consum-
matur, esset personæ conditio decla-
randa.

6. An verò, sicuti certum est, quod
qui vovit castitatem, si morosè dele-
ctetur de objecto turpi. v. g. de forni-
catione, debet explicare suum votum,
quia sic adversus castitatem, & adver-
sus religionem delinquit, ita conjuga-
tus, si similiter morosè delectetur, ob-
stringitur in confessione explicare, se
esse conjugatum? affirmat Vasquez
quia fides matrimonij obligat non so-
lum corpus, sed etiam mentem in aliud
objectum turpe non collocare: negat
Hurtadus & his verbis: docet Vasquez,
conjugatum, qui venereè delectatur
de fornicatione cum non sua, non
tantum peccare peccato luxuriæ con-
tra castitatem, sed etiam peccato ad-
ulterij, contra fidem matrimonij. Id
tamen difficile est, & absque suffi-
cienti fundamento probatum, quia
difficile est, & absque sufficienti fun-
damento, in matrimonio præstari
fidem conjugum non collocandi men-
tem in aliena. Hæc Hurtadus sanè
probabiliter.

c. Vasq. 2. p. t. 1. diff. 112. c. 2. num. 10.
d. Hurtad. de subiecto pecc. d. 4. diff. 10.

De locutione turpi, sistente in sola lo-
cutionis delectatione, dixi in superiori-
bus lib. 6. c. 8. præsertim §. 4.

De unico actu desiderij versantis cir-
ca multa objecta, dixi c. 1. §. 8. & 9.

7. Hæc in methodo confessionis pro
ea occasione in medium attuli; ubi
supposui, delectationem internam de
objectis graviter illicitis voluntariè
sumptam esse peccatum id quod licet

certum sit, siquidem non multò ante
diximus, talem esse delectationem,
quale est objectum, unde illa conqui-
ritur, tamen adhuc tanquam in pro-
prio loco idem hic distinctius est ex-
plicandum, & illustrandum magis,
quod jam in capitibus sequentibus fa-
ciam.

8. Sed nolo, illud hic non addere:
Emmanuel. Sà sic habet: qui delecta-
tus est de peccatis præteritis alias con-
fessis, id solum oportet confiteatur,
non autem exprimere, quæ illa fue-
rint peccata. Verum id fuit in editione
Romana deletum. Et quidem meritò;
nam delectatio in peccata diversa,
quamvis jam confessa, non tendit in
unam rationem communem, sed in
ipsas malitias homicidij v. g. furti, for-
nicationis &c. lege Sanchez f. dicentem,
se latere fundamentum hujus doctri-
næ Emmanuelis Sà.

6. Sà v. Confessio n. 16, f. Sanch. lib. 1.
in Dec. c. 2. num. 11.

CAPVT QVARTVM.

In quo vita statu liceant cogitationes qua-
dam morosæ in materia luxuria.

1. Sermo esse potest primò, quoad
omnino solutos: secundo, quoad
conjugatos: tertio, quoad spon-
sos. Quarto, quoad olim conjugatos,
nunc solutos, id est, quoad vi-
duos.

2. Quoad omnino solutos. Sicuti his
sub mortali non licet copula, polluti-
o, distillatio, commoratio spirituum
generationi inservientium, ita nec dele-
ctatio,

Cccc 2